

**УЧЕБНО-ИЗПИТНА ПРОГРАМА
ЗА ПРОВЕРКА НА СПОСОБНОСТИТЕ
ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО
ЗА ПРИЕМ В XI КЛАС
В НЕСПЕЦИАЛИЗИРАНИ ДЪРЖАВНИ И ОБЩИНСКИ УЧИЛИЩА**

I. ВИД И ВРЕМЕТРАЕНЕ НА ИЗПИТА

Изпитът за проверка на способностите по изобразително изкуство е практически с продължителност 5 (пет) астрономически часа. Изпитът е анонимен.

II. ФОРМАТ НА ИЗПИТА

Способностите се проверяват чрез изпълнение на изобразителна задача.

Кандидатът избира и работи по една от поставените задачи, както следва:

• **Изобразителна задача по изящни изкуства:**

Проект за фигурална композиция по избор на кандидата от две зададени теми.

Изпълнение с живописни, графични, обемно-пластични изобразителни материали или смесени техники по избор на кандидата.

Формат:

- на рисувателния лист:
 - за живопис – 35/50 см;
 - за графика – 25/35 см или 35/50 см;
- височина на пластиката в кръгло – 15/20 см;
- размер на пластиката в релеф – 15/20 см.

• **Изобразителна задача по декоративно-приложни изкуства/дизайн:**

Проект за декоративна композиция/дизайн по зададена тема.

Изпълнение с цветни изобразителни материали по избор на кандидата или смесени техники.

Формат на рисувателния лист за декоративна композиция: 25/35 см или 35/50 см.

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Изпитът се основава на учебно съдържание, включено в учебните програми за общообразователна подготовка в **първи гимназиален етап**. Включва развити, разширени и систематизирани знания и умения, придобити от ученика в прогимназиалния етап, от областта на технологиите в изящните изкуства, в декоративно-приложните, в сценичните, в екранните изкуства и в дизайна.

- **ВИДОВЕ И ЖАНРОВЕ ИЗКУСТВА - ИЗОБРАЗИТЕЛНИ ИЗКУСТВА** – изящни изкуства, декоративно-приложни изкуства, дизайн; **СИНТЕТИЧНИ ИЗКУСТВА** – сценични изкуства, екранни изкуства;
- **МАТЕРИАЛИ И ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА** – в областта на екранните изкуства и дизайна, (графични, живописни, пластични, комбинирани)
 - **ТЕХНИКИ И ТЕХНОЛОГИИ: основни, класически, традиционни и нови**
 - **В ДИЗАЙНА** - 3 D принт, добавена реалност
 - **В ЕКРАННИ ИЗКУСТВА** - бутафория, филмов декор, макет, сториборд
 - **В СЦЕНИЧНИ ИЗКУСТВА** – сценично осветление
 - **ДЕКОРАТИВНО-ПРИЛОЖНИТЕ ИЗКУСТВА** – основни, традиционни и нови техники и технологии (художествени занаяти, народни приложни изкуства)
 - **ИЗЯЩНИ ИЗКУСТВА** - основни техники и технологии в живописа (акварел, темпера, акрил, смесени техники, пастел, масло, *покривна техника, лазурна техника*), в графиката (монотипия и висок печат – гравюра, литография, офорт), в скулптурата (триизмерна и релефна форма - пластичен ескиз, отливка)
- **ШРИФТ И ПИСМЕНА КУЛТУРА** – пиктограма, буква
- **ИЗКУСТВО И СОЦИАЛНА КОМУНИКАЦИЯ – ПРОТЕСТНО ИЗКУСТВО, ГРАФИТИ, СТРИЙТ АРТ** – пиктография, шаблон
- **ТЕМИ, ОБРАЗИ И СИМВОЛИ В ИЗКУСТВОТО**

IV. ОЦЕНЯВАНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ

- **Познава** особеностите на видовете и жанровете изобразително изкуство, коментира и ги открива в дадени произведения.
- **Осъзнава** използването на материали и изразни средства в свои проекти и ги коментира.
- **Разбира** специфични особености на основни техники и технологии в екранните изкуства и дизайна.
- **Разбира** специфични особености на основни живописни техники - акварел, темпера, акрил, смесени техники, пастел, масло.
- **Създава** проекти, в които планира и прилага класически и нови живописни техники и технологии.
- **Разбира** особеностите на изграждане на графичния образ при различните графични техники.
- **Създава** проекти за изпълнение на монотипия и висок печат.
- **Разбира** особеностите на изграждане на скулптурна форма.
- **Коментира** особеностите на триизмерна и релефна форма в скулптурата.
- **Разпознава** приложението на шрифта в исторически план.
- **Използва** знания за шрифта за идентифициране на исторически писмени паметници.
- **Създава** проект за графити.
- **Коментира** графитите и стрийт арта като социалнополитическа позиция и естетика.
- **Разбира** специфичните особености на основни и нови техники и технологии в декоративно-приложните изкуства.
- **Коментира** връзката между декоративно-приложните изкуства и традиционните техники и технологии на художествените занаяти.
- **Изготвя** сценографски проект за спектакъл.
- **Коментира** ролята на сценографското решение за въздействието на спектакъла.
- **Дискутира** особеностите на новите технологии в дизайна.
- **Дискутира** ролята на изобразителното изкуство в киното.
- **Илюстрира** герои, облекло и/или обстановка по гледан филм.
- **Създава** творби, които демонстрират разбиране за връзката между замисъл и използвани изразни средства в областта на екранните изкуства и дизайна.

- **Обяснява** значението на теми, образи и символи в свои проекти, ангажирани със защита на политически права и свободи.
- **Развива** умения за възприемане и интерпретация на художествени произведения.

V. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването е в съответствие с Наредба № 11 от 01.09.2016 г. и измерва степента на постигане на придобити компетентности като очаквани резултати от обучението от първи гимназиален етап по учебния предмет изобразително изкуство.

Всяка от композиционните задачи изисква наличието на пет компонента:

- **по изящни изкуства:** вид композиция и начини за изграждане на композицията; изразни средства; елементи на композицията – човешка фигура, животинска фигура, предмети и други обекти от природната и архитектурната среда; пространство; цветово/тонално/конструктивно изграждане;
- **по декоративно-приложни изкуства/дизайн:** вид композиция и начини за изграждане на композицията; изразни средства на композицията; елементи на композицията; стилизация; цветова гама.

Максимален брой точки за всеки компонент – 20.

Оценката се формира в точки като сбор от резултатите по отделните компоненти – максимален брой точки – 100.

Всяка изпитна работа се проверява и оценява от всеки член на комисията, като оценката е средноаритметична с точност до 0,01 от индивидуалните оценки на всеки оценител.

Оценката е 0 точки, когато ученикът не се е явил на изпит, предал е празен лист или работата е анулирана.

Въз основа на резултатите от изпита за проверка на способностите в края на X клас се извършва прием в XI клас за обучение в паралелки с профил *Изобразително изкуство* на ученици, които са завършили първи гимназиален етап на средното образование в обединените училища.

VI. ОБЩИ КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Критериите за оценяване се определят при отчитане степента на постигане на компетентностите при изграждането на посочените компоненти към вида задача.

- *по изящни изкуства – изпълнение на композицията с цветен или графичен материал:*

1. Изградена е ясно изразена по вид композиция, балансирана, с изявен композиционен център.
2. Демонстрирано е единство в използване на изразните средства при изпълнение на композиционната задача, като е осъществена връзка между замисъл и използвани изразни средства.
3. Изградените елементи в композицията – човешки фигури и елементи на средата, са с конструктивно правилно изградени основни части и форми, спазени пропорции при отчитане значението на теми, образи и символи.
4. Пространството е изградено с ясно обособени пространствените планове (близък, среден, далечен).
5. Приложени са познания за цвета, свързан с темата и сюжета на изобразителната задача, като са отразени особеностите на основни техники и технологии.
6. Постигнато е ясно графично решение, като е демонстрирано разнообразие от тонални стойности и рисунъчни техники.

- *по изящни изкуства - изпълнение на композицията с пластичен материал:*

1. Изградена е ясно изразена по вид композиция при обвързаност на движенията на фигурите с темата и сюжета.
2. Демонстрирано е умело използване на пластичните изразни средства съобразно връзката с тема и сюжет.
3. Изградените елементи в композицията – човешки фигури и елементи на средата, са с конструктивно правилно изградени основни части и характерни обобщени или детайлизирани пластични форми при спазени пропорции.

4. Изградено е пространство в релефа чрез планове в плоскостта. Постигната е пластична характеристика на пози, жестове и движения на фигурите в крълата пластика при спазени височина и яснота на обемите.
5. Постигнати са баланс и устойчивост на фигурите при компактна или разчленена форма в кръгло и пластичност на нивата в релефа.

- *по декоративно-приложни изкуства/дизайн:*

1. Създадена е ясно изразена по вид композиция, познават се начините за изграждането ѝ и са приложени успешно.
2. Показано е умело използване на изразните средства, свързано с темата.
3. Създадените елементи отговарят на темата, разположени са ритмично и уравновесено в композиционното поле.
4. Демонстрирано е умение за обобщаване и опростяване на природните форми при запазване на характерните особености и конструкция. Стилизацията е във връзка с темата.
5. Приложени са познания за цвета при изграждането на декоративната композиция в посочената цветова гама, която е съобразена с темата и е демонстрирано разбиране в използването на основни техники и технологии.

Забележка: Пособията и материалите за изпълнението на задачата за изпита се осигуряват от кандидата.